

TOIMINTAKERTOMUS 2004

Vuosi 2004 oli Suomen tiedekustantajien liiton yhdeksästä toimintavuosi. Tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittavien yhteisöjen keskusjärjestönä liitto on pyrkinyt valvomaan jäsentensä yhteisiä etuja ja oikeuksia, lujittamaan tieteellisten julkaisujen asemaa ja edistämään liiton jäsenten välistä yhteistyötä. Julkaisutoiminnan edellytyksiä on pyritty parantamaan mm. tarjoamalla koulutusta ja jakamalla apurahoja. Liitto on seurannut elektronisen ja erityisesti Open Access -julkaisemisen kehitystä.

Liitto on tekijöiden ja kustantajien yhteisen tekijänoikeusjärjestön Kopiosto ry:n jäsen.

Jäsenistö

Liiton jäseneksi voi sääntöjen mukaan liittyä jokainen Suomessa tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittava oikeuskelpoinen yhteisö tai rekisteröity säätiö, jonka liiton hallitus hyväksyy jäseneksi.

Vuoden 2004 aikana hyväksyttiin neljä uutta jäsentä: Kirjallisuudentutkimuksen seura, Työterveyslaitos, Yhdyskuntasuunnittelun seura ja Yliopistopaino. Liiton jäsenmäärä 31.12.2004 oli 76.

Jäseniä olivat:

Dendrologian Seura - Dendrologiska
Sällskapet
Edistyksellinen tiedeliitto
Ekonomiska Samfundet i Finland
Historian Ystävien Liitto
Historiska föreningen i Finland
Ius Gentium
Kansainvälisen soveltavan estetiikan
instituutin kannatusyhdistys
Kasvinsuojeluseura
Kirjallisuudentutkimuksen seura
Klassillis-filologinen yhdistys
Kotikielen Seura
Kustannus Oy Duodecim
Liikuntatieteellinen seura
Luonnonfilosofian seura
Metsäntutkimuslaitos
Nuorisotutkimusseura
Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys
SFS Fysiikan Kustannus
Skepsis
Societas pro Fauna et Flora Fennica
Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja
kehittämiskeskus STAKES
Suomalainen Lakimiesyhdistys
Suomalainen Lääkäri-seura Duodecim

Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura
Suomalais-Ugrilainen Seura
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Suomen Antropologinen Seura
Suomen Biologian Seura Vanamo
Suomen elokuvatutkimuksen seura
Suomen eläin- ja kasvitieteen
julkaisutoimikunta
Suomen Estetiikan Seura
Suomen Filosofinen Yhdistys
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Hammaslääkäri-seura Apollonia
Suomen Historiallinen Seura
Suomen Itämainen Seura
Suomen Kasvatustieteellinen Seura
Suomen keskiajan arkeologian seura
Suomen Kielen Seura
Suomen kielitieteellinen yhdistys
Suomen kirkkohistoriallinen seura
Suomen Kouluhistoriallinen Seura
Suomen Lääketieteen Historian Seura
Suomen Maantieteellinen Seura
Suomen Merihistoriallinen Yhdistys
Suomen Psykologinen Seura
Suomen Sammalseura
Suomen Sukututkimusseura

Suomen Tieteellinen Kirjastoseura	Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura
Suomen Tieteentutkimuksen Seura	Turun Historiallinen Yhdistys
Suomen Tribologiayhdistys	Tutkijaliitto
Suomen urheiluhistoriallinen seura	Työterveyslaitos
Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura	Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura
Svenska litteratursällskapet i Finland	Tähtitieteellinen yhdistys Ursa
Säteilyturvakeskus	Uusfilologinen yhdistys
Taidehistorian Seura	Valtiotieteellinen yhdistys
Taideteollinen korkeakoulu	Osuuskunta Vastapaino
Tampere University Press	The Westermarck Society
Teatterikorkeakoulu	Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos
Tekniikan Historian Seura THS	Yhdyskuntasuunnittelun seura
Teologinen Julkaisu-seura	Yliopistopaino
Tiedotusopillinen yhdistys TOY	

Liiton jäsenmaksu 2004 oli 50 euroa.

Liiton tilaisuuksista, apurahoista ja koulutuksesta tiedotettiin jäsenistölle yhdessä jäsenkirjeessä, sähköpostilistalla sekä liiton verkkosivuilla. Sivuille ovat myös jäsenluettelo yhteystietoineen, liiton suosittelmien kustannussopimusten mallit ja mm. apurahahakemuslomakkeet sekä tulostettavassa että verkossa täytettävässä muodossa. Verkkosivujen ulkoasu uusittiin vuoden aikana. Niiden osoite on www.tiedekustantajat.fi. Liitto ostaa verkkopalvelut Tieteellisten seurain valtuuskunnalta. Liiton yhteystiedot löytyvät myös kirja- ja paperialan kalenterista sekä Helsingin puhelinluettelosta.

Vuosikokous

Liiton sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 19.4.2004 Tieteiden talossa Helsingissä. Edustettuna oli 14 jäsenyhteisöä. Kokouksessa julkistettiin Suomen tiedekustantajien liiton apurahojen saajat 2004.

Hallitus ja toimihenkilöt

Hallituksesta olivat erovuorossa ylikirjastonhoitaja Mirja Iivonen, kustannusjohtaja Päivi Vallisaari ja dosentti Miira Vehkalahti. Päivi Vallisaari (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) valittiin uudelleen ja uusina jäseninä kaudelle 2004–2007 tulivat valituiksi Outi Sisättö (Tampere University Press) ja Päivi Mäntylä (Suomen Hammaslääkärisseura Apollonia).

Hallitukseen ovat kuuluneet (toimikausi merkitty sulkuihin):

- professori Lea Laitinen (2002–2005, toinen kausi)
- johtaja Lars-Folke Landgrén (2003–2006)
- tutkijatohtori Tuija Laine (2003–2006)
- professori Markku Löytönen (2002–2005)
- EHL Päivi Mäntylä (2004–2007)
- toimittaja Krzysztof Raciborski (2003–2006, toinen kausi)
- toimitussihteeri Pertti Saloheimo (2002–2005)
- kustannuspäällikkö Outi Sisättö (2004–2007)
- kustannusjohtaja Päivi Vallisaari (2004–2007, toinen kausi)

Hallituksen puheenjohtajana toimi Markku Löytönen ja varapuheenjohtajana Päivi Vallisaari.

Hallitus kokoontui vuoden aikana 4 kertaa. Hallituksen työvaliokunnan muodostivat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, Lars-Folke Landgrén ja sihteeri.

Liiton sihteeri-rahastonhoitaja oli fil. maist. Eeva-Liisa Aalto. Tilintarkastajina toimivat KHT Folke Tegengren ja professori Aatos Lahtinen. Varatilintarkastajina olivat Oy Ernst & Young Ab ja dosentti Mikko Ketola.

Apurahat

Liitto myönsi 2004 apurahoja yhteensä 33 645 euroa, joista yksi apuraha on edelleen nostamatta. Alkuvuoden haulla myönnettiin 13 apurahaa yhteensä 28 845 euroa ja vuoden aikana ns. vapaassa haussa kaikkiaan 3 apurahaa yhteensä 4 800 euroa. Apurahoja haettiin ja myönnettiin laite- ja ohjelmistohankintoihin, koulutukseen, painettujen julkaisujen ulkoasun suunnitteluun ja websivujen toteuttamiseen. Apurahoja jaettaessa etusijalla olivat ne hakijat, joiden Kopiosto-valtakirja on liitolla.

Apurahoja saivat: Luonnonfilosofian seura 1 200 €, Suomen historiallinen seura 3 200 €, Kotikielen Seura 2 700 €, Suomen Biologian Seura Vanamo 3 900 €, Suomen Maantieteellinen Seura 1 700 €, Suomen Psykologinen Seura 3 000 €, Suomen Sukututkimusseura 2 200 €, Suomalais-Ugrilainen Seura 2 500 €, Tampere University Press 500 €, Teologinen julkaisuseura 2 000 €, Tulevaisuuden tutkimuksen seura 2 500 €, Tutkijaliitto 1 000 €, Uusfilologinen seura 2 300 €, The Westermarck Society 3 300 € ja Väestöliiton väestöntutkimuslaitos 1 645 €

Vuoden Tiedekirja -palkinto

Vuoden 2003 tiedekirjana palkittiin professori Hannu Sariolan päätoimittama kokoomateos *Kehitysbiologia. Solusta yksilöksi*. Sariolan lisäksi kirjan kirjoittajakuntaan kuuluvat Mikko Frilander, Tapio Heino, Jukka Jernvall, Juha Partanen, Kirsi Sainio, Marjo Salminen ja Irma Thesleff. Kirjan kustantaja on Kustannus Oy Duodecim. Kunniamaininnan sai Elena Hellberg-Hirnin kirja *Imperial Imprints. Post-Soviet St.Petersburg*, jonka kustantaja on SKS.

Palkintoraatiin kuuluivat professorit Mikael Fortelius, Lea Laitinen ja Kalle Michelsen. Raadin sihteeri oli tiedotuspäällikkö Jan Rydman. Vuoden Tiedekirja -palkinnon suuruus oli 4 000 euroa. Palkinnon tarkoituksena on kiinnittää suuren yleisön huomiota siihen, että maassamme julkaistaan laadukasta tieteellistä kirjallisuutta.

Koulutus

Vuonna 2004 tarjolla oli verkkojulkaisemisen kurssi sekä keväällä että syksyllä. Kursseilla oli yhteensä 10 osallistujaa yhtä monesta jäsenyhteisöstä. Syyskuussa järjestettiin yhdessä Suomen tiedetoimittajain liiton kanssa tekijänoikeuspuhvetti, jossa kuultiin mm. tekijänoikeuslain uudistuksesta ja tekijänoikeuksista verkkomaailmassa. Seminaarissa oli osanottajia yhteensä 80, heistä noin puolet liiton jäsenyhteisöistä. Koulutusaineistona ostettiin liiton jäsenille (1/ jäsenyhteisö) Timo Vuortaman ja Lauri Kerosuon tekemä kirja *Viestinnän lait ja säännöt*.

Liiton jäsenille oli tarjolla myös Open Access -julkaisemisen kurssi 8.–9.1.2004, Arkistot kuntoon -iltapäiväseminaari 5.3.2004 ja Suomen Akatemian julkaisutukea käsitellyt tilaisuus 9.9.2004.

Turun ja Helsingin kirjamesuille korvattiin halukkaille matkakulut ja lisäksi Helsingin kirjamesuille hankittiin 30 pääsylippua jäsenistölle. Lisäksi osallistuttiin tammikuussa 2005 pidettävän Avoimet julkaisuarkistot -seminaarin järjestelyihin 2 000 eurolla.

Koulutukseen käytettiin vuoden aikana yhteensä n. 10 300 euroa.

Osallistuminen projekteihin ja julkaisujen markkinointiin

Virtuaalinen kirjakauppa Granum (<http://granum.uta.fi>) avattiin asiakaskäyttöön syksyllä 1998. Kun vuoden 1998 lopussa Granumissa oli mukana 50 kustantajaa ja nimekkeitä oli tarjolla 800, vuonna 2004 kustantajia oli 190 ja nimikkeitä yli 9 700. Granum on kustantajalle maksuton myyntikanava ensimmäisen vuoden ajan, mutta sen jälkeen peritään vuosimaksu. Granumissa oli mukana 38 liiton jäsentä. Vuosimaksu maksettiin 37 jäsenestä. Granum vuosimaksun lisäksi tuettiin Granumin markkinointia niin, että jäsenmaksut ja markkinointikorvaus oli yhteensä 5 000 euroa.

Liitto tuki 5 000 eurolla Tieteellisten seurain valtuuskunnan TSV:n PRO -palvelua (www.protsv.fi). PROTSV on Tieteellisten seurain valtuuskunnan ylläpitämä verkkopalvelu, jonka avulla pyritään edistämään myös seurojen sähköistä julkaisemista. Palvelua käytti 54 seuraa, joista seura 20 kuului myös tiedekustantajien liittoon, ja lisää asiakkaita oli tulossa. Myös liiton kotisivut ovat protsv-palvelimella.

Liitolla on ollut edustaja Kopiosto ry:n perustamassa tekijänoikeudenhaltijoiden johtoryhmässä, joka on neuvotellut kotimaisten tieteellisten artikkeleiden käytön ehdoista ja aineistojen lisensioinnista sekä Elektra-palvelun että vanhemman aineiston digitointiin keskittyneen Peri+ -projektin osalta. Johtoryhmässä on myös Suomen Tietokirjailijoiden, Suomen tiedetoimittajain liiton ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan edustajat. Tiedekustantajien liittoa edusti prof. Erkki J. Hollo.

Talous

Liiton tulot kertyivät 2004 entiseen tapaan pääsääntöisesti kopiointikorvauksista. Niitä saatiin yhteensä 74 717 euroa. Vastaava summa edellisenä vuonna oli 67 998 euroa. Liiton saamat korvaukset lisääntyivät, vaikka liiton osuudet eräissä jakoryhmissä pienentyivätkin ja Kopioston ulkomaille tilittämien korvausten määrä lisääntyi. Liitolle myönteinen kehitys oli seurausta kopiointikorvausten kokonaismäärän kasvusta.

Jäsenmaksuista kertyi vuonna 2004 tuottoja 3 800 euroa. Tilikauden ylijäämä oli 1 835 euroa. Kopiointikorvausten ylijäämää on kirjattu siirtovelkana 3 080 euroa. Lisäksi siirtovelkana on kirjattu Vuoden tiedekirja -palkinto 10 000 euroa, kaksi kunniainainta yhteensä 5 000 euroa, yksi maksamaton apuraha 2 200 euroa ja kopiolasku 14,90 euroa. Näin kirjattua ylijäämää on siirretty vuodelle 2005 yhteensä 20 294,90 euroa. Siirtovelkoja edellisiltä tilikausilta on kirjattu 68 800 euroa eli yhteensä 89 094,90 euroa.